

Collectif national droits de l'homme Romeurope :

ALPIL (*Action pour l'insertion sociale par le logement*) – AMPIL (*Action méditerranéenne pour l'insertion sociale par le logement*) – ASAV (*Association pour l'accueil des voyageurs*) – ASET (*Aide à la scolarisation des enfants tsiganes*) – Association de solidarité avec les familles roumaines de Palaiseau – CIMADE (*Comité intermouvements auprès des évacués*) – CLASSES (*Collectif lyonnais pour l'accès à la scolarisation et le soutien des enfants des squats*) – FNASAT-Gens du voyage – Hors la rue – LDH (*Ligue des droits de l'homme*) – Liens tsiganes – MDM (*Médecins du monde*) – MRAP (*Mouvement contre le racisme et pour l'amitié entre les peuples*) – Mouvement catholique des gens du voyage – Parada – Procom – Rencontres Tsiganes – RomActions – Réseau de solidarité Roms Saint-Étienne – Romeurope Val-de-Marne – Une famille, un toit 44 – URAVIF (*Union régionale des associations de voyageurs d'Île-de-France*)

Ainsi que les comités de soutien de Montreuil-sous-Bois et de Saint-Michel-sur-Orge, le Collectif de soutien aux familles roms du Val-d'Oise et des Yvelines, le Collectif Roms des associations de l'agglomération lyonnaise et le Collectif des sans-papiers de Melun.



Sinteza raportului CNDH Romeurope

2007-2008



Photo Louis Saadi-Freixas



SYNOPSIS

Sinteza raportului CNDH Romeurope 2007-2008	5
Dreptul de ședere și operațiunile de reîntoarcere umanitară întreprinse de ANAEM	5
Dreptul de muncă	7
Accesul la serviciile sociale	8
Sănătatea	10
Copilăria	11
Abitatul	11
Revendicările colectivului național al Drepturilor Omului Romeurope	15
În ceea ce privește abitatul	15
Cu privire la respectarea drepturilor copilului	16
Cu privire la dreptul la sănătate	17
Cu privire la dreptul la muncă	18
In privința ajutoarelor sociale	18
In privința ajutoarelor sociale	19

SINTEZA RAPORTULUI CNDH ROMEUROPE 2007-2008

Fondată în octombrie 2000 la Paris, CNDH Rompeurope are ca obiectiv sporirea accesului Rromilor veniți pe teritoriul francez la drepturile fundamentale și lupta împotriva discriminărilor și încălcării drepturilor omului cărora le sunt victime.

Rromii migranți veniți în Franța desemnează persoanele care trăiesc pe teritoriul național, majoritatea veniți din țările din Europa centrală și orientală și care sunt cunoscuți sub numele de rromi. Se estimează că sunt în total 10 mii de persoane prezente constant pe teritoriul național. Totuși, ca urmare a extinderii Uniunii Europene, trebuie făcută distincția între rromii care provin dintr-o țară membră a Uniunii Europene (cei mai mulți vin din România urmați de cei din Bulgaria) și cei proveniți din țări din afara Uniunii Europene¹.

În majoritatea țărilor afectate de această imigrație, rromii sunt victimele, fără să exagerăm, unui fenomen segregacionist. Respingerea de care suferă aceștia în Franța este foarte de pronunțată și se manifestă periodic: excluderea din cantinele sociale din Lyon o data cu deschiderea anului școlar în 2007, sunt direct vizați de adoptarea de hotărâri guvernamentale împotriva cerșitului, victime ale bărfelor și agresiunilor la Marsilia din iunie 2008, hărțuiți de poliție în locurile unde trăiesc și expulzați din când în când... Informațiile culese de asociații și comitete de susținere membre ale Romeurope care însoțesc familiile de rromi confirmă numeroasele încălcări ale drepturilor lor, inclusiv pentru aceia dintre ei care au dobândit cetățenie europeană în ianuarie 2007.

Dreptul de ședere și operațiunile de reîntoarcere umanitară întreprinse de ANAEM²

O nouă legislație pentru rromii europeni. Aderarea României și a Bulgariei la Uniunea Europeană—de unde sunt originari majoritatea rromilor veniți în Franța—a avut loc la 1 ianuarie 2007. Cei care provin din aceste două țări au deci aceleași drepturi ca orice alt membru al comunității. Aceste drepturi sunt cuprinse în Tratatul de la Roma, care enunță tocmai principiul liberei circulații a persoanelor aplicabil direct tuturor tutror țărilor membre ale Uniunii: un simplu document de identitate este suficient pentru a intra într-o altă țară membră și nu mai este nevoie de un drept de sejur pentru a sta în orice țară membră.

Dar, în Franța, au fost emise **dispoziții pentru a continua politica de repatriere** a românilor și bulgarilor: din decembrie 2006, o circulară a Ministerului de interne, urmată de un decret în martie 2007, preciza modalitățile de obținere a dreptului de ședere și de îndepărtare a cetățenilor români și bulgari deveniți europeni.

Aceste documente disting situațiile în funcție de durata sejurului: pentru mai puțin de 3 luni de sejur în Franța, dreptul de circulație și de sejur nu poate fi limitat decât în anumite condiții³; pentru mai mult de 3 luni, dreptul de ședere depinde de deținerea unui loc de muncă (plătit sau nu), de a fi student sau de a deține o asigurare de boală și de resursele necesare. Dar, în măsura în care accesul românilor și bulgarilor este supus unor reguli le fel de stricte ca cele pentru cetățenii din țările din lumea a treia, ei obțin rar autorizație să lucreze și trebuie apoi să demonstreze că dispun de resursele necesare și de o asigurare de sănătate pentru a nu fi considerați o "sarcină inutilă pentru sistemul francez de asistență socială", fără de care au un statut ilegal.

¹ O prezență uneori mai veche dar mai puțin importantă a rromilor originari din Balcani se poate observa în nord, în Alsacia, Tour, Lyon, sud-estul Franței și sporadic în Île-de-France.

² Agenția națională pentru străini și migrări

³ Dacă indivizii încalcă legislația privind dreptul de muncă, constituie o amenințare pentru ordinea publică sau "o sarcină inutilă pentru sistemul francez de asistență socială". În primele două situații, deciziile prefecturilor de expulzare pot fi considerate împotriva cetățenilor români și bulgari, al treilea motiv putând fi invocat pentru a justifica o obligație de a părăsi teritoriul francez. Cel în cauză are la dispoziție 48 de ore în cazul deciziilor prefecturilor și o lună în cazul unei obligații de a părăsi țara pentru a face recurs sau să părăsească teritoriul. Dar, dacă nu ia nicio măsură din cele de mai sus, acesta poate fi arestat, după o lună, băgat la închisoare și imediat expulzat.

Practic, aceste **precizări către prefecturi au fost rapid extinse**. De la începutul anului 2007, mai multe decizii ale prefecturilor de expulzare au fost luate împotriva românilor și bulgarilor, care au putut fi revocate în mare parte. Începând cu jumătatea lunii iunie 2007, autoritățile au schimbat „strategia” și au început să prezinte obligații de a părăsi teritoriul francez unor persoane cercetate pentru cerșit, cu ocazia unei expulzări sau după un incendiu...

Aceste măsuri de ținere la distanță au întotdeauna **justificări foarte contestabile din punct de vedere juridic**, argumentul principal rămânând “sarcina inutilă” pentru sistemul de asistență socială. În orice caz, motivul este pre-fabricat, nu face referire la niciun element care ar permite determinarea contextului în care a intervenit controlul asupra dreptului de sejur. Nicio altă dovadă nu este adusă în favoarea insuficienței resurselor și a sarcinii inutile pentru sistemul social francez, în afară de prezența familiilor în cartierele sărace (bidonville) și în clădirile părăsite : este vorba despre o prezumpție de vinovăție pentru sărăcie. Ori s-a dovedit că unele dintre ele nu au solicitat niciun ajutor social.

În ultimul rând, cea mai mare parte a ordinelor de părăsire a teritoriului francez sunt însoțite de o **amenințare cu urmări penale** (amenzi, și/sau închisoare) dacă persoanele nu părăsesc Franța ; chiar dacă cetățenii europeni nu pot fi urmăriți penal pentru sejur ilegal, ceea ce fost precizat de nenumărate ori în tribunale. Dar este vorba despre un mijloc de a face presiune, această precizare rămânând înscrisă pe majoritatea ordinelor de părăsire a teritoriului francez.

Dacă obiectivul de a expluza masiv rromii migrați în Franța nu s-a schimbat, adevărata noutate după aderarea României și a Bulgariei la Uniunea Europeană este nevoia guvernului francez de a îmbunătății modalitățile prin care să justifice operațiunile de expulzare a cetățenilor europeni. Circulara din 7 decembrie 2006 cu privire la ajutoarele de reîntoarcere⁴ puse la dispoziția străinilor aflați în ilegalitate sau în sărăcie a venit la timp. Acest text ne-ar fi putut permite să sperăm la un adevărat sprijin al proiectelor de reîntoarcere, elaborarea unui proiect de reinstalare, un ajutor personalizat înainte de plecare, până la ajungerea în țara de origine. Dar, încă de la primele operațiuni de repatriere întreprinse de Agenția națională pentru primirea străinilor și miranților (ANAEM) în august 2007 la Seine-et-Marne și până astăzi, toate mărturiile⁵ ne permit să afirmăm pe de o parte că în majoritatea cazurilor acordul celor interesați să se implice într-o operațiune de expulzare nu este o alegere intenționată, ci a fost obținută ca urmare a unui ansamblu de presiuni și de constrângeri, și, pe de altă parte, condițiile de punere în practică și efectele perverse ale acestui dispozitiv dezminț categoric denumirea de „umanitar”.

În majoritatea cazurilor, **cererile de repatriere umanitară au fost obținute prin constrângere** și nu ca urmare a unui proiect real de expulzare; aceste cereri sunt cel mai adesea semnate:

- Cel mai adesea într-un context de panică, creat intenționat, în grabă, cu câteva ore înainte de plecare...sau chiar după;
- Ca un rău „mai mic” când serviciile statului recurg la amenințarea cu poliția și închisoarea;
- Frecvent fără prezența unui interpret;
- Fără posibilitatea de retragere, actele de identitate fiind în general confiscate și încadrarea plecării și a rutei fiind adesea forțate (la care se adaugă adesea presiuni verbale asupra persoanelor pentru a le convinge să nu revină în Franța)
- Cu o lipsă de transparență maximă, observatorii externi fiind ținuti la distanță.

⁴ Circulara interministerială DPM/ACI3/2006/522 din 7 septembrie 2006 cu privire la ajutorul de reîntoarcere pentru străinii cu statut ilegal sau aflați în sărăcie. Această circulară distinge două tipuri de ajutor de expulzare gestionate de Agenția națională pentru primirea străinilor și migranților: ajutorul de expulzare voluntară, care-i vizează pe cetățenii țărilor din lumea a treia care au primit un refuz de sejur sau o decizie a prefecturii de expulzare și care ar vrea să se întoarcă în țara de origine; și ajutorul de repatriere „umanitar”, care îi privește atât pe cetățenii țărilor comunitare cât și pe cei din țările din lumea a treia care au o situație financiară precară sau foarte precară. Rromii europeni fac parte din a doua categorie.

⁵ Se referă la culegerea de mărturii realizată de Romeurope în iunie 2008 despre desfășurarea operațiunilor de repatriere umanitară, disponibile în Anexa 1.

Aceste operațiuni de repatriere contravin sensului cuvântului „umanitar”:

- Pentru că ele vizează în mod evident evacuarea unui loc fără a da importanță indivizilor care îl populează;
- Pentru că aceste acțiuni făcute asupra maselor de oameni au consecințe dramatice asupra lor. Unde este caracterul „umanitar” când copiii sunt uitați în unele locuri sau la terminarea orelor, când persoane grav bolnave, uneori contagioase, sunt trimise înapoi în România, iar toate bunurile lor sunt distruse, când procesul de integrare al familiei (școlarizarea copiilor, măsurile de integrare profesională, evidența medicală, legăturile cu vecinii) sunt rupte brusc?

Dar ce contează ! din moment ce, chiar dacă numărul rromilor care migrează în Franța este constant, aceste repatrieri umanitare contrazic aceste statistici: **românii și bulgarii sunt mai des expulzați decât când nu erau încă europeni**⁶. Aceste cifre au un impact important asupra statisticilor globale ale expulzărilor⁷ făcute publice cu mândrie cu ocazia conferinței de presă din 19 iunie 2008 de ministrul Imigrărilor Brice Hortefeux, care excludea—pe bună dreptate—repartizarea pe naționalități a expulzărilor... Prin comparație cu numărul estimativ al rromilor migrați în Franța care este aproape constant—între 6000 și 10 000—putem afirma deja ca rromii plătesc mai mult ca oricând prețul acestei politici.

Dreptul de muncă

Tratatele de aderare de la Atena din 2003 (pentru 10 țări) și de la Luxemburg în 2005 (pentru Bulgaria și România) au dat posibilitatea țărilor din Uniunea Europeană să impună noilor membre o **perioadă de tranziție** în timpul căreia pot fi impuse restricții la accesul la o muncă plătită. Mai multe state europene au hotărât să renunțe definitiv la restricțiile de acces la piața muncii, altele le-au ridicat parțial în special pentru anumite calificări. Dar, în ciuda unui raport al European Citizen Action Service din ianuarie 2008, care demonstrează că mitul instalatorului polonez trebuie uitat în cazul românilor și bulgarilor ca și pentru valul precedent de aderări la Uniunea Europeană, Franța a ales în iunie 2008⁸ să excludă românii și bulgarii din dreptul la egalitate cu ceilalți cetățeni ai comunității pe care îl acordase țărilor din Europa Centrală și Orientală intrate în Uniune la 1 mai 2004.

Principiul adoptat în această perioadă de tranziție vizavi de circulația salariaților este următorul: cetățenii români și bulgari se supun aceluiași reguli precum muncitorii străini din afara comunității. Acesta înseamnă că: 1) trebuie să ceară o autorizație de muncă înaintea angajării; 2) situația pieței muncii (adică a șomajului) din Franța poate să fie în dezavantajul lor (la această condiție s-a renunțat pentru o listă de meserii sensibile); 3) angajatorul lor trebuie să plătească o taxă minimă, a cărei legalitate este de altfel constatăată, de 893 euro către Agenția națională de primire a străinilor și migranților; și că cetățenii acestor state nu se pot înscrie la ANPE (Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă) fără a avea dreptul de ședere⁹, drept la care nu au în general acces...decât dacă nu au obținut deja un loc de muncă.

Cu ocazia publicării unei evaluări a primei jumătăți a perioadei de tranziție făcută țărilor are au ales să o impună noilor membre, Franța a pretins că va face eforturi pentru a ridica încet încet restricțiile la libera circulație a forței de muncă. Făcând parte din ideologia „imigrației alese”, comunicarea importantă despre **listele de meserii sensibile așa-zise „deschise”** (șaiszeci și unu în aprilie 2006, apoi o sută cincizeci în decembrie 2007) a contribuit la întărirea ideii că cetățenii cărora li se aplică perioada de tranziție vor avea de atunci înainte acces

⁶ În 2006: 6000 din cei 26 000 expulzați au fost români și bulgari.

În 2007, 1693 de români și 468 de bulgari au fost expulzați cu ocazia unei expulzări umanitare a ANAEM. La care trebuie să mai adăugăm, expulzările care nu sunt umanitare.

În primele cinci luni ale anului 2008, biroul ministrului Imigrărilor revendica 4 555 de expulzări pentru români și 557 pentru bulgari. La care trebuie să le adăugăm pe cele care nu țin de expulzările umanitare.

⁷ 14 660 de persoane au fost expulzate în primele cinci luni în 2008.

⁸ Decizia din 24 iunie 2008 cu privire la eliberarea, fără a ține cont de deținerea sau de absența unui loc de muncă, autorizațiilor de muncă pentru cetățenii statelor membre ale Uniunii Europene supuși unor dispoziții în perioada de tranziție

⁹ Decretul din 11 mai 2007 cu privire la autorizațiile de muncă eliberate cetățenilor străini și la contribuția specială datorată în cazul angajării unui străin care nu deține autorizația de muncă.

aproape la fel ca cetățenii francezi la piața forței de muncă. În cazul acestor meserii, situația precară a pieței forței de muncă nu poate fi un motiv pentru refuzul acordării autorizației de muncă iar angajatorul nu trebuie să facă dovada unor încercări eșuate de angajare anterioare. Dar, astăzi, numărul romilor originari din România sau Bulgaria care au obținut un loc de muncă este la fel de scăzut ca acum 2 ani...

Rămân încă destule **piedici în obținerea autorizațiilor de muncă** pentru a limita de fapt accesul europenilor la cele 150 de meseii:

- Numai lista documentelor pe care angajatorii trebuie să le prezinte este foarte constrângătoare chiar descurajantă;
- Durata obținerii autorizației de muncă, minim 3 luni, contribuie chiar și la descurajarea angajatorilor cu voință;
- Salarizarea minimă garantată exclude în majoritatea cazurilor locurile de muncă cu jumătate de normă;
- Confrom ANAEM taxa a ajuns la minim 893 de euro¹⁰, sumă greu de strâns mai ales în cazul întreprinderilor mici. Această taxă reprezintă teoretic o contribuție a angajatorilor la cheltuielile făcute de administrație pentru a aduce în Franța muncitorii străini sau pentru cheltuielile legate de schimbarea statutului unui străin angajat pe loc în Franța care obține un permis de muncă pentru prima dată. Ori, în cazul membrilor comunității deja prezenți în Franța, niciun serviciu nu este prestat de către ANAEM; de altfel, decretul¹¹ cu privire la aceasta taxă a fost modificat în 1994 pentru a preciza că, dacă angajatul recrutat este cetățean al unei țări membre a comunității europene, taxa nu se aplică. Aceasta însă este încă cerută.

Accesul la serviciile sociale

Dacă dificultățile de acces la serviciile sociale sunt în practică asemănătoare, problema se pune altfel în cazul romilor prezenți în Franța care au drept de sejur (fapt foarte rar), europenilor inactivi fără drept de sejur (reprezintă majoritatea cazurilor) sau cetățeni ai unor țări din lumea a treia care cer azil sau care au statut ilegal.

În cazul membrilor comunității, directiva din 29 aprilie 2004¹² cu privire la libera circulație și la dreptul de ședere stabilește cadrul de referință. Se menționează că, în general, **francezii și străinii din comunitate trebuie fie tratați egal în materie de protecție socială** (articolul 24) **dacă cei interesați beneficiază de un drept de sejur**, de acesta din urmă depinzând beneficierea de acoperire socială și de resurse financiare suficiente (condiții greu de îndeplinit pentru români și bugari din cauza accesului limitat la piața muncii).

În cazul romilor de naționalitate română sau bulgară, accesul la serviciile sociale care depind de deținerea dreptului de sejur legal (asigurare medicală generală, alocații pentru familii, veniturile minime sociale...) s-a făcut într-o confuzie generală începând cu 1 ianuarie 2007. Într-adevăr, o dată cu aderarea primelor 10 țări din Europa Centrală și Orientală în 2004, apoi a României și Bulgariei în 2007, acțiunile organismelor de protecție socială pentru membrii comunității, și circularele au trecut de la o situație în care cetățenii europeni, inclusiv cei inactivi, beneficiau de drepturi asemănătoare cu cele ale naționalilor, la o situație din ce în ce mai restrictivă a dreptului lor de sejur care limitează cât mai mult accesul la serviciile sociale. Această schimbare s-a făcut progresiv încă de la începutul anului 2007 pornind de la instrucțiunile care circulau în casele de asigurări sociale, interpretate diferit de fiecare departament și adesea în mod discriminatoriu pe criterii de naționalitate, romii români și bulgari primind un refuz mai des decât cetățenii țărilor din Europa de Nord.

În ceea ce privește **asigurarea medicală universală**, instrucțiunile Casei de asigurări naționale de sănătate erau clare până la intrarea românilor și bulgarilor în Uniune: „Cetățenii

¹⁰ 1 612 euro pentru un salariu lunar brut mai mare de 1 525 euro

¹¹ Decretul numărul 75-754 din 11 august 1975 care stabilește ca suma forfetară instituită de art. 64 al legii finanțelor din 1975 (nr. 74-1129, 30 decembrie 1974) să revină angajatorului care angajează un muncitor străin permanent făcând apel la Oficiul național al imigrărilor.

¹² Directiva 2004-38 din 29 aprilie 2004 cu privire la drepturile cetățenilor Uniunii și a membrilor familiilor lor de a circula și de a locui liber pe teritoriul statelor membre.

din comunitate au posibilitatea să beneficeze de aceste servicii prin cumularea de 3 luni de rezidență în Uniunea Europeană.¹³ Totuși, încă din primul trimestru al anului 2007, unele case de asigurări au interpretat total diferit acest pasaj afirmând că noii membrii nu au drept nici la asigurarea medicală generală nici la Ajutorul medical de stat. Numai la sfârșitul anului 2007 s-a emis o circulară¹⁴ care pune problema „inaccesibilității la asigurarea generală de bază și la asigurarea medicală generală complementară” a europenilor inactivi lipsiți de resurse financiare suficiente sau/și de asigurare medicală. Dar Casele de asigurări medicale nu pot opri accesul celor care au beneficiat până acum pe nedrept la asigurarea medicală: ele trebuie să analizeze posibilitatea de a le acorda acces la o altă asigurare medicală sau de a le menține drepturile. Ori, deciziile anterioare ale CAS depășesc aceste dispoziții: fără legătură cu departamentele, chiar în cadrul aceleiași CAS, persoanele care au cerut în 2008 reînnoirea asigurării se lovesc de un refuz sau sunt reorientate către Ajutorul medical de stat.

Ajutorul medical de stat este disponibil rezidenților francezi care au un statut ilegal de mai mult de 3 luni (imediat pentru minori). Cererea dovezii celor 3 luni de prezență, și întârzierile pe care le implică în accesul propriu-zis la îngrijiri medicale, frecvent combătute de diferite asociații, contribuie la reticența de a recurge la îngrijiri fapt ce agravează bolile patologice de care suferă străinii cu statut ilegal. A dovedi îndeplinirea acestei condiții este într-adevăr greu având vedere condițiile precare de locuit care nu permit obținerea unor documente care dovedesc rezidența și cu atât mai mult în cazul europenilor care nu pot prezenta niciun document care să dovedească trecerea graniței. De altfel, în cazul cetățenilor țărilor din comunitate, mai multe CAS-uri întârzie stabilirea documentelor necesare, pretinzând ca persoanele să furnizeze ei înșiși un formular care demonstrează că nu beneficiază de asigurare în țara de origine. Dacă luăm în considerare și dificultatea să obțină recunoașterea domiciliului cerută de Ajutorul medical de stat, totalitatea demersurilor duc câteodată la refuzarea mai multor luni de îngrijiri de care persoanele au nevoie urgent. Și cunoaștem de altfel refuzurile de acordare a îngrijirilor celor care beneficiază de Ajutorul medical de stat: 37% din totalul refuzurilor de acordare a îngrijirilor în ambulatoriu conform raportului Medicii lumii¹⁵.

Singura modalitate care permite accesul la îngrijirea medicală gratuită a străinilor din Franța chiar înainte de a împlini trei luni de ședere este **fondul pentru urgențe** care poate fi oferit de spitale. Dar, unele dintre spitale nu încadrează cheltuielile în acest fond și preferă să emită facturi familiilor rrome chiar dacă sunt insolubile și se vor acumula datorii care nu vor fi plătite niciodată.

Accesul la **alocațiile pentru familii și pentru întreținere** este o condiție invocată adesea de mase și de organismele care doresc să propună rromilor variante decente de cazare. Paradoxul, adesea de nedepășit, este că accesul la o locuință ar trebui să precedă orice proces de integrare care să permită acestor familii accesul independent la resursele care le sunt în prezent refuzate de casele de alocații pentru familii.

Asemenea Caselor de asigurări de sănătate, Casele de alocații de familie au reacționat foarte diferit față de cetățenii inactivi din comunitate. Majoritatea acorda sistematic accesul la serviciile de sănătate înainte de 1 ianuarie 2007, fără a verifica dacă aveau drept de sejur; circulara internă a Casei naționale de alocații pentru familii din 16 ianuarie 2007¹⁶ pare să includă românii și bulgarii în această practică. Astfel, multe familii rrome au beneficiat de serviciile familiale în cursul anului 2007. Legea de finanțare a securității sociale din decembrie 2007 introduce primele restricții¹⁷. Șase luni mai târziu, o circulară a Casei naționale de

¹³ Punctul 66 din Asigurarea medicală generală, scrisoare în rețea din 27 februarie 2006

¹⁴ Circulara DSS/DACI/2007/418 din 23 noiembrie 2007 cu privire la beneficierea de asigurarea medicală generală și la asigurarea generală complementară de către cetățenii Uniunii Europene, din spațiul economic european și din Elveția rezidenți în Franța sau care vor să se stabilească în Franța cu statut de inactivi, studenți sau viitori angajați.

¹⁵ Medicii lumii, Observatorul de acces la îngrijire a misiunii France de Medecins du monde, raport din 2006

¹⁶ Circulara Casei naționale de alocații familiale nr. 2007-005 pentru reglementările comunitare.

¹⁷ Legea nr 2007-1786 din 19 decembrie 2007 de finanțare a asigurărilor sociale pe 2008—art. 95: “Beneficiază de accesul liber la alocațiile familiale în condițiile stabilite de prezentul document cetățenii statelor membre ale Comunității europene, celorlalte state care au semnat acordul pentru Spațiul economic european și Confederația elvețiană care întregesc condițiile cerute pentru a fi rezidenți ai Franței, rezidența fiind apreciată în condițiile stabilite pentru aplicarea art. L.512-1.”

alocații de familie¹⁸ îndelung contestată oferă un nou cadru pentru aplicarea omogenă a acestor restricții. În prezent asociațiile constată că primesc cereri pentru obținerea dreptului de sejur din partea Caselor de alocații de familie pentru acordare sau re acordarea de drepturi, ceea ce este ilegal în cazul membrilor comunității, și că plățile pentru îngrijirile deja acordate sunt sistate, ceea ce duce la întreruperea proceselor de integrare și în special de obținere a locuinței, începute datorită alocațiilor de familie și pentru locuință. În ceea ce privește veniturile minime (venitul minim de integrare, alocația pentru părinte unic, alocația pentru handicap), acestea sunt încă inaccesibile, cu excepția unor cazuri izolate.

În fine, din cauza condițiilor de viață din squat-uri sau bindonville, majoritatea rromilor migrați în Franța nu au o adresă care să le permită să primească sau să-și verifice corespondența constant așa cum este nevoie la întocmirea majorității dosarelor pentru ajutorul social. S-ar putea crede că această dificultate este mai ușor de depășit datorită legii DALO din 5 martie 2007¹⁹ care consacreză un întreg capitol pentru stabilirea „dreptului la domiciliere” pentru persoanele care nu au o locuință stabilă. Condițiile pentru acordarea acestui drept au fost apoi stabilite de două decrete în mai²⁰ și în iulie²¹ 2007, apoi printr-o circulară în februarie 2008²². Dar, în situația în care organismele abilitate să recunoască domiciliul nu au mijloacele pentru îndeplinirea acestei misiuni și în care CCAS, considerată un lider în recunoașterea domiciliilor, caută orice pretext pentru a se sustrage obligațiilor lor, în special în cazul rromilor, aceste noi reguli măresc dificultățile în acordarea domiciliului în accesul la drepturile sociale. Pentru a permite familiilor rrome accesul la aceste servicii cei care au în general nevoie urgent sau pentru aș putea trimite copii la școală, mulți indivizi particulari sunt prin urmare obligați să acorde acestor familii recunoașterea locuinței la adresa lor.

Sănătatea

La sosirea lor în Franța, rromii trebuie să aștepte mai mult de 3 luni înainte să beneficieze de o asigurare de sănătate care le-ar permite să meargă la un control medical (cf. supra), fapt ce întârzie și mai mult primirea tratamentului care trebuia făcut în țara de origine, dar unde ei nu beneficiază de servicii sociale și unde plățile neoficale și cu bani gheață rămân singura posibilitate pentru a primi îngrijiri medicale. La nerambursarea costului serviciilor medicale se adaugă lipsa de cunoaștere a sistemului de sănătate, necunoașterea limbii, lipsa educației în privința sănătății la persoanele al căror parcurs școlar a fost foarte redus sau cărora le este frică să nu fie arestați care amână orice acțiuni care nu sunt considerate indispensabile pentru viitorul apropiat. Nesiguranța și expulzările repetate din locurile unde își desfășurau viața nu facilitează accesul la o rețea sanitară de proximitate și produce breșe în dosarul medical. Pentru rromii deveniți cetățeni europeni în 2007, drepturile de ședere acordate înainte nu mai sunt acordate, nici reînnoite și numeroase persoane grav bolnave trebuie să facă față unor măsuri de expatriere. Prost îngrijiți, rromii se confruntă cu unele condiții de viață care le agravează starea de sănătate, care chiar sunt un factor declanșator al unor patologii.

Nu există, totuși, patologii specifice rromilor, în ciuda a ceea ce ar aprecia să audă unele persoane! Toate patologiiile întâlnite apar ca urmare a următorilor factori:

- Tuberculoza este foarte frecventă, ca și pentru totalitatea populațiilor migratoare și/sau fără adăpost;
- Toate bolile infecțioase sunt favorizate sau agravate
- Problemele psihice sunt luate foarte rar în calcul și totuși sunt prezente din cauza stresului permanent pe care îl trăiesc aceste persoane și depresiei din cauza exilului într-o țară care nu îi acceptă;
- Obezitatea, bolile metabolice provocate de dezechilibrul alimentar sunt frecvente;
- Sănătatea materno-infantilă este în mod deosebit îngrijorătoare: sarcini multiple neduse la termen, adesea la femei foarte tinere chiar adolescente, întreruperi de sarcină repetate...

¹⁸ Circulara CNAF din 18 iunie 2008 pentru dreptul de sejur al cetățenilor comunitari.

¹⁹ Art 51 al legii nr. 2007-290 din 5 martie 2007 care a instituit dreptul la locuința și care a adus măsuri în favoarea uniunii sociale—art. L 246-1 și urmări ale codului acțiunii sociale și a familiilor.

²⁰ Decretul nr. 2007-893 din 15 mai 2007 pentru domicilierea persoanelor fără locuință stabilă

²¹ Decretul nr. 2007-1124 din 20 iulie 2007 pentru domicilierea persoanelor fără locuință stabilă.

²² Circulara DGAS/MAS/2008/70 din 25 februarie 2008 pentru domicilierea persoanelor fără locuință stabilă.

Copilăria

În familiile de romi, contrar unor prejudecăți care se sprijină pe situații foarte rare, copilul este în centrul atenției. Cerșitul la copii—sau cu aceștia—este totuși o realitate adesea arătată cu degetul pentru a întări imaginea părinților care își maltratează copiii (adesea arestați din această cauză). Este mai important să condamnăm traumele legate de condițiile de viață mizere, expulzărilor din locuințe, brutalității poliției, arestărilor... Copiii, martori la aceste abuzuri ale forțelor de ordine, sunt afectați în mod deosebit, când nu sunt chiar ei arestați, arestați preventiv și uneori conduși la pușcărie.

Pe lângă acestea, despre condițiile de viață ale familiilor lor, majoritatea copiilor romi din Franța beneficiază de ajutorul social pentru copii care nu se acordă în funcție de regularitatea sejurului, nici de o durată minimă de rezidență în Franța. În realitate, anumite consilii generale mobilizează frecvent un program prin care să finanțeze petrecerea unei nopți într-un hotel sau să aducă un ajutor material prin acordarea de sume de bani sau bonuri de masa pentru familiile de romi; dar părțile socială și educativă lipsesc de aici.

Obstacolele întâlnite la școlarizarea copiilor romi

Școlarizarea copiilor romi este dorită de majoritatea familiilor rome, contrar ideilor preconcepute, iar rezultatele după câteva luni de școlarizare sunt în general foarte pozitive (prezență bună, progrese rapide, mai ales în învățarea limbii franceze, dezvoltarea relațiilor sociale...). În schimb este adesea nevoie să amintim primarilor principiile de bază ale învățământului obligatoriu, primari responsabili de respectarea acestuia, în ciuda unei hotărâri a Înaltei autorități de luptă împotriva discriminării și pentru egalitate, emisă în februarie 2007 cu privire la refuzul de înscriere a copiilor romi la Béziers²³. La Lille, Méz-sur-Oise (Val-d'Oise), Wimille (Pas-de-Calais), Saint-Ouen (Seine-Saint-Denis), Rezé (Loire-Atlantique), Lyon...copiii sunt totuși neînscriși la școlile unde apăreau înscriși cu ocazia unei mobilizări importante. Înscrierea la școală este de fapt începerea unui proces de integrare pe care comunitățile locale nu îl doresc. Diferite argumente—ilegale—sunt prezentate pentru a împiedica înscrierea copiilor romi la școală. Chiar dacă e adevărat că nu este nevoie să prezinte dovezi ale domiciliului sau deținerea unui domiciliu administrativ într-o anumită regiune, tocmai acest lucru este invocat de primării. Alți primari susțin că romii nu sunt capabili să se stabilească în comunitate pe termen lung și că este inutil să formeze o clasă pentru a o desființa mai târziu. Alții consideră că este inutil să-i înscrie, presupunând că nu vor avea bani să-și plătească cantina sau transportul școlar... Și refuzul de școlarizare pentru copii mai mici de 6 ani și mai mari de 16 ani este chiar mai frecvent, chiar dacă educația este un drept la aceste vârste, obligatoriu chiar.

Școlarizarea copiilor romi este adesea haotică din cauza condițiilor de viață precare în squat-uri sau bidonville, expulzărilor repetate, taxelor de școlarizare, lipsei de transport pentru școlari...

Trebuie, în sfârșit, să regretăm lipsa mijloacelor specifice puse la dispoziție de Educația Națională pentru primirea acestor copii dintre care foarte puțini au frecventat școala în țara lor de origine sau în Franța și care nu stăpânesc bine limba franceză. De fapt, formarea unei clase care să permită adaptarea elevilor străini nou veniți²⁴ nu este sistematică iar copii romi nu adesea introduc într-un ciclu școlar obișnuit, cu riscul de a-i expune la eşec.

Abitatul

În întreaga Europă, dreptul la o locuință este unul dintre domeniile unde discriminarea față de romi se manifestă cel mai des. Creșterea considerabilă în ultimii ani a numărului de expulzări ale romilor trebuie condamnată vehement. Cronicizarea segregării și transformării în gheto în domeniul locuințelor a făcut subiectul unei declarații a comisarului pentru drepturile omului la Consiliul Europei și a raportorului special al Națiunilor Unite în octombrie 2007²⁵. În special în

²³ Deliberarea nr. 2007-30 din 12 februarie 2007, Béziers.

²⁴ Clasele de inițiere (CLIN) în ciclul primar și clasele de primire pentru elevii neșolarizați anterior (CLA-NSA) sau clasele obișnuite de primire (CLA) în ciclul secundar.

²⁵ Declarația comună a comisarului pentru drepturile omului al Consiliului Europei, M.Thomas Hammarberg, și a raportorului special al Națiunilor Unite pentru locuință decentă, M. Miloon Kothari, în 24 octombrie 2007.

Franța, situația locuințelor este de așa natură încât un raport recent al Comitetului drepturilor sociale al Consiliului Europei recunoaște că Franța este vinovată de încălcarea dreptului la locuință așa cum este el definit de Legea socială europeană. În acest context național, cadrul încă nou al legii pentru dreptul la locuință este menit să constituie o protejare suplimentară a persoanelor fără locuință sau care locuiesc în condiții necorespunzătoare, cel puțin pentru aceia cu statut legal. Pentru românii cetățeni europeni, dreptul la o locuință decentă și independent depinde de primirea dreptului de sejur și din nou fără să fie nevoie de un permis de ședere.²⁶

Romii din Balcani și din Europa centrală și orientală au locuințe stabile de câteva generații, în unele cazuri de secole. Modul lor de viață nu poate fi comparat cu cel al nomazilor francezi care călătoresc periodic. În țara lor de origine românii trăiesc în barăci, case sau imobile situate în general la marginea orașelor sau satelor, unde formează adevărate ghetouri. În Franța, din cauza dificultății de a obține o locuință, ei se mobilizează pentru găsirea unui adăpost: foste caravane părăsite, case improvizate, squate-uri, locuințe la prieteni sau la alte familii, în hoteluri... Aceeași constatare este făcută în toate cazurile: condițiile de viață indigene la care se adaugă amenințarea permanentă a expulzărilor.

Lipsa toaletelor este problema cea mai presantă pentru romii și reprezintă o prioritate pentru aceștia. În general nu au acces la apă sau au o singură sursă de apă, adesea situată în afara locuinței, pentru grupuri de o sută sau două sute de persoane—lipsa de apă este de altfel o strategie folosită frecvent de municipalități pentru a-i determina să plece. Soluțiile improvizate pentru a compensa lipsa electricității și a căldurii constituie o sursă permanentă de pericol: ca și în trecut, în 2007 și 2008 au avut loc numeroase incendii. Niciun serviciu public (poșta, strângerea gunoierului, urmărirea socială și sanitară la domiciliu...) nu sunt de obicei asigurate și situația geografică a locuințelor adesea foarte izolate, îngreunează mai mult viața de zi cu zi a familiilor.

De la accesul romilor la cetățenia europeană, colectivul Romeurope a constatat punerea în aplicare a unei strategii de intimidare și de hărțuire care, nereușind să-i expulzeze legal pe toți, și cu scopul de a-i forța la plecările „voluntare”, se traduce prin expulzări sistematice din locuințe cu mobilizarea poliției și comportamente frecvent violente, creând o atmosferă de teroare în cadrul familiilor. Romeurope a identificat cel puțin 90 de evacuări din squate-uri și din locuințe²⁷ în perioada 1 ianuarie 2007-30 iunie 2008. În două sferturi din cazuri, era vorba despre grupuri mai mari de 50 de persoane, dintre care jumătate copii.

Se apelează la diferite strategii pentru a evacua aceste locuințe. Începând cu august 2007, evacuarea squate-urilor sau a bidonville-urilor a fost adesea dublată de luarea de măsuri pentru îndepărtarea de acel teritoriu (OQTF și APRF-obligațiile de părăsire a teritoriului francez și deciziile de escortare la frontieră) și intervenția ANAEM care propunea (sau impunea) întoarcerea „umanitară”—astfel încât este greu să privim separat cele două aspecte. Unele evacuări sunt urmarea unei decizii juridice a proprietarului. Dar perioada de timp acordată pentru evacuare nu este întotdeauna respectată de prefecuri. Prefecții pot adesea să evacueze oamenii dintr-un loc fără a urma în prealabil procedura de expulzare, dacă declară ca ocuparea locuinței este o deranjare a liniștii publice sau un risc de insalubritate (insalubritate uneori creată chiar de instituțiile publice care lasă gunoaiile să se acumuleze tocmai ca locul să devină cu adevărat insalubru). În sfârșit, în unele cazuri, forțele de ordine nu țin cont de nicio procedură și vânează familiile complet ilegal sau se folosesc de intimidare și de hărțuire pentru ca ele să-și părăsească locuințele.

Chiar și atunci când sunt legale din punctul de vedere al umării procedurii, aceste expulzări sunt legitime, nici legale dacă privim lucrurile din punctul de vedere al dreptului la locuință de care ar putea beneficia familiile, așa cum este recunoscut de legi internaționale (Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, Legea socială europeană, Convenția europeană a drepturilor omului...) și de constituția noastră. Cu excepția câtorva cazuri în care evacuarea din locuință vine ca rumare a unui proces de selecție în timpul căruia

²⁶ Decretul nr. 2008-908 din 8 septembrie 2008 despre condițiile de rezidență a beneficiarilor dreptului la o locuință decentă și independentă și care aduce modificări legii construcțiilor și a locuinței (parte care reglementează)

²⁷ Acest recensământ nu este exhaustiv: și alte expulzări au avut loc la scară mai mică sau a unor grupuri puțin cunoscute de asociațiile și de colectivele de sprijin, care nu ne-au fost aduse la cunoștință.

sunt reținute câteva familii pentru a face parte dintr-un proiect de integrare, nicio soluție de relocare nu este propusă familiilor. După o expulzare, se întâmplă frecvent ca unele grupuri să hoinărească dintr-un loc într-altul câteva săptămâni, fiind goniți dintr-un loc în celălalt. Aceste expulzări sunt însoțite adesea de distrugerea bunurilor persoanelor, întrucât sub presiunea poliției de a evacua cât mai repede posibil locațiile, familiile sunt nevoite să-și abandoneze cea mai mare parte a bunurilor lor, chiar și medicamente și acte.

Totuși, uneori, de mai bine de câțiva ani, anumiți actori publici au luat inițiative la scară locală pentru a pune în practică o primire demnă și un proiect de integrare pentru familiile de romi. Conform actorilor implicați, dispozitivele și fondurile care pot fi mobilizate și parteneriatele care se formează sunt foarte diverse. Actorii publici care se mobilizează în primul rând sunt, după caz, municipalitățile (Tours, Bordeaux, Bagnolet), comunitățile urbane (sindicatul de la Sénart, Nantes Métropole), consiliile generale (Val-de-Marne). Unele regiuni, ca Île-de-France prin măsurile de eradicare a bidonville-urilor, pot de asemenea să intervină, chiar și Statul (trei proiecte de licitații urbane și sociale au fost inițiate de sub-prefectura Saint-Denis).

În funcție de situație, s-au experimentat diferite forme de locuințe:

- Locuința de urgență, finanțată de stat, consiliile generale (cu titlul de ajutor social pentru copii) sau mai rar pentru Centrul local pentru acțiune socială (CCAS), este menită să ofere adăpost temporar persoanelor. În această privință, trebuie remarcate cazurile de discriminare manifestate împotriva romilor care doresc să beneficieze de ele și faptul că, de cele mai multe ori, persoanele sunt trimse înapoi în stradă foarte repede.
- Locuințele în centre de locuit și de reinsertie socială, în parcuri difuze, disponibile prin alocația de locuință temporară, în locuință socială reprezintă alte modalități deja disponibile pentru familiile de romi care ar trebui să beneficieze de ele indiferent de situația administrativă: familiile primite în acest cadru încep un parcurs rezidențial înscris imediat în dreptul comun și în special în cazul locuințelor de integrare, pot să beneficieze de consultanță individualizată preferabilă celei comunitare indusă în mod necesar de o abordare colectivă.
- Locuințe în zone amanajate (cu algeco, caravane, case mobile...) permit înlocuirea rapidă a bidonville-urilor preluând simultan zeci de persoane fără să depindă de capacitățile de găzduire ale zonei. Pentru colectivul Romeurope, acest răspuns de urgență trebuie totuși limitat ca durată pentru a le înscrie cât mai repede posibil în dreptul comun. Acest tip de integrare a fost aplicat asupra comunității din Nantes pentru trei regiuni, la Tours, la Bagnolet, la Saint-Denis, la Aubervilliers și la Saint-Ouen.
- Punerea la dispoziție a blocurilor sau locuințelor difuze vacante (în special hale de depozitare care urmau să fie demolate) a fost încercată încă din 2004 la Val-de-Marne de primarul Choisy-le-Roi, apoi de consiliul general la scară mai mare și prin convenție, din 2007, cu asociația Pour Loger, pentru însoțirea familiilor găzduite. Aceste inițiative, nu încalcă contingentul de locuințe sociale, totuși constituie un progres pentru romii care au astfel acces la o locuință și la un echipament sanitar individual „normal”.
- Accesul la locuințele sociale est în mod sigur cea mai bună variantă pentru începerea procesului de integrare, fapt confirmat de integrarea rapidă a familiilor care au putut fi relocalate în acest fel acum câțiva ani la Lieusaint, Achère, Saint-Michel-su-Orge... Dar, în majoritatea departamentelor, dosarele de cerere a locuințelor sociale depuse pentru romii fără drept de sejur nici nu sunt verificate sau nu obțin un răspuns (nu se cere prezentarea dreptului de sejur pentru cetățenii europeni)
- În sfârșit, accesul la locuințe într-un parc privat nu este o perspectivă nerealistă în anumite zone, întrucât câteva zeci de familii care trăiau în squat-uri la Saint-Etienne au avut acces la acestea în 2007 și 2008.

Există o reacție în favoarea familiilor rome din rezultatele primelor proiecte de primire și de integrare astfel încât să urmeze o reinterpelare a actorilor publici rămași în urmă și să permită extinderea acestor experiențe.

REVENDICARILE COLECTIVULUI NATIONAL AL DREPTURILOR OMULUI ROMEUROPE

În ceea ce privește abitatul

Măsurile de urgență

1. Stoparea expulzărilor în lipsa unei soluții alternative demne și de durată.

Aceste măsuri absurde nu fac decât să mute problema în altă parte și sporește sărăcia familiilor, cauzează o întrerupere a îngrijirilor, legăturilor sociale și a școlarizării.

2. Amenajarea unor zone pentru a preveni riscurile sanitare și de incendiu

Famiile, copiii și adulții, se înghesuie în locuințe improvizate sau caravane. Lipsa unei igiene elementare (sursă de apă, obiecte sanitare, electricitate, strângerea gunoiului...) favorizează riscurile sanitare.

Condițiile de viață în aceste zone sunt cel mai adesea nedemne chiar periculoase, incendiile mortale survenite în ultimii ani confirmă acest lucru.

Cerem, oricare ar fi durata prevăzută de instalare a romilor într-un anumit loc, și chiar dacă o procedură juridică de expulzare este în curs: ridicarea imediată și periodică a gunoiului, cel puțin o sursă de apă pe zonă, instalarea unui număr suficient de toalete (cel puțin una pentru 20 de persoane, aceasta este norma în taberele de refugiați), accesul la electricitate prin instalarea contoarelor mobile și, în funcție de caz și de anotimp, mijloace pentru a permite încălzirea cabanelor sau caravelor cu riscuri reduse.

Măsuri de fond

Pe scară națională, colectivul Romeurope dorește să promoveze alegerea unui colectiv de aleși locali care au experiența primirii familiilor de romi în teritoriuși care i-ar putea ajuta cu experiența lor și pe alți aleși care se confruntă cu aceeași problemă.

1. Un diagnostic aprofundat al situației și a proiectelor fiecărei familii

Plecând de la această evaluare aprofundată putem propune soluții individuale pentru a răspunde nevoilor fiecărei familii. Unele familii de romi se încadrează într-adevăr în proiectele de stabilire în Franța, de acces la un loc de muncă și la locuință. Unele au capacitatea de a le obține rapid, celelalte vor fi nevoite să parcurgă anumite etape. În fine, în unele cazuri, planurile de viață sunt încă nesigure și familiile nu prevăd decât sejururi scurte dar repetate.

2. Măsuri individuale

Diversitatea situațiilor și inconvenientelor primirii în colectiv au tendința de a favoriza, la aplicarea diagnosticului prealabil, aplicarea unor măsuri fiecărei familii luate separat, chiar dacă, în unele cazuri, este necesară o primire colectivă temporară.

3. Proiecte de absorbire a squate-urilor și a bindonville-urilor fără selectarea ocupanților

Dacă trebuie să aducem răspunsuri diferite, Romeurope estimează că evacuările familiilor care nu au fost acceptate într-un proces de primire și de integrare fără a oferi soluții, pentru a desființa locuințele insalubre, contrazic obiectivele declarate de a eradica modul de viață nedemn.

4. Măsuri umane pentru consilierea și integrarea familiilor

Un important sprijin social este de asemenea necesar; acesta trebuie să fie asigurat de profesioniști și, pe cât posibil, în baza dreptului comun.

5. Locuințe care să permită stabilirea unei familii

Acordarea de locuințe temporare sau hoteluri trebuie înlocuite de locuințe durabile pentru a evita mutările repetate care rup de fiecare dată legăturile sociale și slăbesc proiectul de integrare familială. Principiul păstrării locuinței emis de legea DALO (art. 4) trebuie să fie respectată, indiferent de situația administrativă a persoanelor.

6. Formularea priorității a răspunsurilor înscrise în dreptul comun: locuința de integrare, locuința temporară sau cea socială

Comisiile de mediere stabilite de legea DALO trebuie să poată analiza cererile de locuință ale familiilor rrome care le solicită pentru că locuința este independentă de situația administrativă. De altfel, trebuie făcută o clarificare pentru personalul responsabil de locuințele cu chirie mică cu privire la accesul europenilor la o locuință socială astfel încât dreptul de sejur să nu le mai fie refuzat.

Când capacitatea de cazare și parcul social nu pot fi mobilizate suficient pentru a da un răspuns rapid unui grup semnificativ de familii, pot fi propuse soluții alternative cu caracter temporar:

-sau punerea la dispoziție a locuințelor sau imobilelor nelocuite.
- Gazduirea unui număr de familii într-o zonă locuibilă, în bungalow-uri sau Algeco, unde sunt condiții sanitare corespunzătoare.

7. Comunicare mai bună la scară locală

Este important ca aleșii să își asume acțiunile pe care le întreprind pentru rromi și să comunice despre acestea încă de la început pentru transparența față de electorat pentru a putea continua să-și aducă contribuția pe termen lung. Prea multe acțiuni bine intenționate au fost oprite sub presiunea populației sau consiliului municipal defavorabil.

8. Proiecte de mobilizarea a asociațiilor și comitetelor de susținere

Este trist faptul că rromii și asociațiile de sprijin pentru familii colaborează insuficient la elaborarea sau la conducerea proiectelor. În unele cazuri, asociațiile și comitetele de sprijin care stau la baza consilierii familiilor se implică numai în cadrul comitetului pentru conducerea proiectelor, în alte cazuri acestea sunt ținute la distanță. Înțelegerea istoriei și a situației familiilor este total neglijată și neînțelegerile reciproce se înmulțesc. Desemnarea interlocutorilor bine identificați și care cunosc problematica rromilor mai în detaliu facilitează schimbul dintre familii și sectorul asociat. Astfel, Nantes Metropole a numit un referent politic și a recrutat un responsabil pentru misiune specială pentru problema rromilor.

Cu privire la respectarea drepturilor copilului

Dacă politica de imigrare și consecințele ei asupra condițiilor de viață ale familiilor de rromi sunt analizate global din punctul de vedere al respectării drepturilor copilului, Romeurope revendică în special:

Școlarizarea și formarea

1. Școlarizarea tuturor copiilor, fără întârziere, respectând cu strictețe obligațiile școlare.
2. Respectul dreptului minorilor la instruire fără a ține cont de vârstă în cazurile în care școlarizarea este obligatorie (la grădiniță și după 16 ani)
3. Accesul la formarea profesională finanțată de regiuni administrative sau de CNASEA și mobilizarea rețelei de misiuni locale pentru deschiderea perspectivelor de integrare profesională a tinerilor mai mari de 16 ani.
4. Punerea sistematică în aplicare a măsurilor (CLIN; CLA; NSA....sau orice alt post special creat) în cazul copiilor care nu stăpânesc suficient limba franceză și/sau care nu au fost școlarizați în țara lor.

5. Dezvoltarea unei politici de primire și de însoțire a acestor copii și a familiilor lor în cadrul școlii: un bilanț sistematic al reușitelor, dezvoltarea legăturilor și a metodelor pentru o mai bună înțelegere reciprocă între familii și instituții.
6. Pentru a avea succes la școală, copiii trebuie să beneficieze de ajutoare pentru școală
 - Tarife adaptate, putând ajunge până la gratuitate pentru revenirea la școală sub o anumită limită de resurse.
 - Transportul trebuie să fie facilitat mai ales când locuința este departe de școală. Aceasta s-ar putea realiza prin înființarea unor mijloace specifice sau chiar prin punerea la dispoziție a actualelor ajutoare.
 - Facilități pentru asigurarea școlară.
 - Acces facilitat la ajutorul la teme, la centrele de timp liber și de vacanțe, la activitățile sportive și culturale.
7. Recunoașterea Romeurope și a membrilor săi de către Educația națională și de colectivitățile locale pe scară locală în calitate de parteneri.

Protecția copilului

Stoparea expulzărilor fără a oferi o soluție de relocare. Această cerere se aplică mai ales familiilor cu copii. Este inacceptabil ca noii-născuți să fie crescuți în bindonville după ieșirea din maternitate.

Un angajament al consiliilor generale, responsabile cu protecția copilului, prin acordarea de ajutoare materiale și mai ales prin aplicarea unor măsuri de susținere socială în cadrul Ajutor social pentru copii. Trebuie de asemenea avute în vedere acțiuni de pregătire a asistenților sociali pentru situații reale, pentru drepturile și cultura populațiilor rome.

Suprimarea delictului de furt în cazul copiilor și, când aceste situații sunt constatate, mobilizarea imediată pentru susținere socială și ajutoare materiale în cadrul Ajutorului social pentru copii—facilitarea accesului la piața muncii rămânând totuși revendicarea principală pentru un plan pe termen lung de integrare a familiilor.

Cu privire la dreptul la sănătate

Pe lângă dreptul la asigurarea de sănătate, Romeurope solicită :

1. Aplicarea unor diagnosticări în toate locurile în care trăiesc înainte de a mobiliza organizațiile de îngrijire pentru o abordare corespunzătoare.
2. Acțiuni de depistare a tuberculozei: responsabilitatea revine în prezent Statului. Este obligatoriu ca românii, în pofida condițiilor de viață și a mutărilor forțate, să beneficieze de protocolul²⁸ înființat pentru toate persoanele care trăiesc în Franța, ceea ce implică măsuri adecvate de menținere a populației în locuințele lor cel puțin pe perioada depistării și a tratamentelor.
3. Mediatori sanitari special pregătiți care să permită printr-o mai bună informare atât a instituțiilor cât și a persoanelor, un acces mai bun la îngrijiri.
4. Accesul la educația pentru sănătate, care ar putea fi parțial acordată mediatorilor socio-sanitari special instruiți.

²⁸ Accesul tuturor la IDR și radiografii, tratamente, inclusiv tuberculozelor non active.

Cu privire la dreptul la muncă

1. Ridicarea imediată a perioadei de tranziție impusă cetățenilor români și bulgari, pentru a arăta echitate față de cetățenii noilor țări care vor adera pe de-o parte și pe de alta, din punct de vedere pragmatic, pentru că această măsură încurajează munca la negru și privează economia noastră de resurse umane de care nu se poate lipsi dacă luăm în considerare previziunile demografice.
2. Măsuri minime, în cazul păstrării acestei perioade de tranziție:
 - a. Reportul procedurii de acordare a dreptului de muncă după ce angajarea a fost făcută pentru a nu o compromite din cauza întârzierii intrării;
 - b. Renunțarea la taxele care revin ANAEM pentru angajatorii cetățenilor români și bulgari;
 - c. Reducerea criteriilor care țin de durata contractului și de nivelul salarizării;
 - d. Înscrierea la ANPE ca persoane în căutarea unui loc de muncă
3. O prioritate reală acordată în politicile de angajare luptei împotriva discriminărilor.
4. Dezvoltarea mijloacelor de formare profesională care să permită adaptarea competențelor străinilor care sunt în căutarea unui loc de muncă .

In privința ajutoarelor sociale

Cu privire la asigurarea medicală

1. Acordarea asigurării universale de sănătate tuturor persoanelor care trăiesc pe teritoriul francez, Ajutorul medical de stat exclude populații întregi.
2. Cel puțin, revizuirea circularei din 23 noiembrie 2007 despre restricțiile maxime autorizat de directiva 2004+38 din 29 aprilie 2004 astfel că, practic, accesul membrilor comunității care nu sunt activi la asigurarea medicală universală a devenit imposibil. Aceste dispoziții conferă Casei de Asigurări de sănătate responsabilitatea de a hotărî dacă un cetățean european are sau nu drept de ședere în Franța, ceea ce îi obligă zilnic să ia decizii despre o problemă foarte complexă.
3. În caz contrar, stabilirea condițiilor pentru accesul rapid la ajutorul medical de stat și renunțarea la condiția celor 3 luni de luni de prezență. Această măsură trebuie să fie gratuită. Trebuie de asemenea să asigure confidențialitatea informațiilor despre beneficiari pentru ca familiile rromice care nu îndeplinesc condițiile pentru obținerea dreptului de ședere să nu mai fie reticente și să ceară acest drept.

Despre ajutoarele familiale

1. Acordarea dreptului la ajutoarele familiale, la ajutoare pentru cazare și cel puțin la cele sociale pentru toți cetățenii comunității care trăiesc în Franța. Acordarea acestor ajutoare este în realitate condiția minimă cerută de colectivitățile și de organismele care speră să vină în ajutorul rromilor cu soluții decente de cazare, înainte de orice proces de adaptare care să permită acestor familii ca, în sfârșit să îndeplinească singuri condițiile legate de resurse care le sunt de la început cerute de Casa de alocații familiale.
2. Cel puțin principiul de menținere și de reînnoire a ajutoarelor deja acordate de Casa de alocații familiale începând cu 1 ianuarie 2007, astfel încât eforturile depuse de familii și sprijinul acordat pentru obținerea unei locuințe decente să nu se irosească.

Despre domiciliere

1. Recunoașterea domiciliului ca drept (deținerea unei adrese când se trăiește în condiții precare) ci nu obligația de a beneficia de ajutoarele sociale pentru că, atunci când o persoană poate declara o adresă poștală, fie că ea corespunde sau nu locuinței reale, nu se justifică neaprobarea cererii lor pe motiv că trebuie să prezinte dovada de domiciliu acordată de un organism recunoscut.

2. În cazul terenurilor și locuințelor relativ stabile, distribuția corespondenței trebuie să fie organizată direct către locuințele reale pentru ca persoanele să beneficieze de o adresă reală. Acest lucru se întâmplă de exemplu, la Nantes, pe un teren acordat prin convenție de Nantes Metropole.
3. În alte cazuri, Centrele locale de acțiune socială (CCAS) trebuie să își procure mijloacele necesare, fără să se bazeze pe organisme recunoscute, pentru ca „Dreptul la domiciliu” să fie valabil pe tot teritoriul și pentru toată lumea, fără discriminare.
4. Pentru persoanele care nu au adresă, acest drept la domiciliu trebuie să fie extins și pentru străinii cu statut ilegal (europeni sau nu), în măsura în care alegerea unui domiciliu este necesară pentru a avea la alte drepturi în afară de asigurarea medicală de stat și consilierea juridică pentru care este nevoie de o adresă (școlarizarea copiilor, deschiderea unui cont bancar, dreptul de vot pentru alegerile europene, căsătoria...).
5. În sfârșit, preconizările circulare din februarie 2008 cu privire la amplasarea unor antene specifice în zonele periferice pentru a facilita domicilierea persoanelor care trăiesc „în locuințe improvizate, în caravane, chiar și în corturi în locuri izolate, departe de orașe²⁹” trebuie puse în aplicare. Din datele pe care le avem, nu s-a luat nicio măsură în acest sens.

Cu privire la dreptul de sejur și la ajutorul pentru întoarcerea în țara de origine

1. Eliminarea măsurilor de expulzare (Obligația de a părăsi teritoriul francez și decizia de escortare până la frontieră) în condițiile actuale (aplicarea lor pentru un grup de persoane, lipsa unei anchete individuale în special pentru noțiunea de abuz și neluarea în considerare a resurselor persoanelor, interpretarea abuzivă a noțiunii de amenințare la ordinea publică sau de apelul la motivul încălcării legislației muncii pentru a elibera decizia de escortare la frontieră, amenințarea umărării penale menționate în Obligațiile de a părăsi teritoriul francez...).
2. Definirea și răspândirea unor criterii generale pentru a se asigura că administrațiile și organismele evaluează dreptul de sejur al cetățenilor europeni în funcție de dispozițiile cele mai avantajoase ale dreptului european și nu de cele mai restrictive. Practicile administrative care, mai ales în cazul romilor, înseamnă mai mult decât neacordarea dreptului de sejur pentru cetățenii comunității sau se bazează pe prezumpția de ilegalitate fără a face un examen detaliat al situației individuale a persoanelor care urmează să fie condamnate.
3. În cazul romilor cetățeni ai țărilor balcanice, este nevoie de examinarea (sau reexaminarea) detaliată a cererilor de azil și de apatridie precum și legalizarea statutului romilor care a început cu dreptul de azil care trăiesc de mai mulți ani în Franța.
4. O recentrare a ajutorului umanitar de repatriere pe principiul voluntariatului și a alegerii individuale a persoanelor (fără nicio urmă de ambiguitate), ajutorul pentru elaborarea proiectelor realiste de repatriere înainte plecării, consiliere socială și ajutor pentru aplicarea proiectului, mobilizarea adaptată și pertinentă a ajutoarelor financiare.
5. Respectarea principiului de liberă circulație în Uniunea Europeană, prevenind și condamnămnd orice amenințare verbală care interzice reîntoarcerea în Franța sau părăsirea României sau a Bulgariei.
6. Abrogarea unui dispozitiv de supraveghere biometrică a celor care beneficiază de ajutorul umanitar așa cum este el prevăzut de legea din 20 noiembrie 2007.

²⁹ Circulara DGAS/MAS/2008/70 din 25 februarie 2008 cu privire la domicilierea persoanelor fără locuință stabilă.